

Könyvajánló

Biatorbágy „ezer” éve

Egy-egy község, város lakói életében természetes igény, hogy megismerjék szülő- és lakóhelyük természeti viszonyait, társadalomrajzát, történelmét, hagyományait. Ez az igény nálunk, Biatorbágyon is régóta létezik. Az egyik szerkesztő, Palovics Lajos arról szól a könyv előszavában, hogy már 1974 óta gyűjti az információkat Biatorbágyról. Ebben társakra is lelt, amikor Nánási Istvánné klubkönyvtár-vezető szorgalmazására helytörténeti szakkört alakítottak 1982-ben. Ebben tag volt Török Henrik tanár úr is, de e mellett sokat segített Bruckner Ferencnek is, aki Németországban – németül – adta ki Turwaller Heimatbuchját. Később Buskó András vezetésével alakult Helytörténeti Bizottság. A '90-es évek elején többen kezdtek önállóan, egy-egy területre „szakosodni” valamely helytörténeti téma kutatására: Hodosi Erika, Nánási Tamás, Steinhauer Klára. Jó lehetőséget adott, hogy a különböző publikációk az akkoriban induló Biatorbágyi Krónikában megjelenhettek. Az 1992-ben megnyitott Faluház mindjárt Horváth Imre helytörténeti fotógyűjteményével és településtörténeti tudományos konferenciával indulhatott. Az elmúlt években több országos ünneppsorozat részeként Biatorbágy is rendezett kiállításokat, ünnepeket. Méltó módon ünnepeltük a honfoglalás és az államalapítás nevezetes, kerek évfordulóit is. Mindezek az előzmények több anyaggal bővítették ismereteink tárházát.

A konferencia anyagát már korábban meg szeretnék volna jelentetni a helytörténeti írásokra fogékony helybéliek. De ennek tematikai hiányosságai (és anyagi hiányosságai) ezt nem tették lehetővé. Idén májusban kereste meg Horváth Imre a közművelődési bizottságot, hogy a konferencia, az említett ünnepek és más anyagok felhasználásával készüljön egy helytörténeti könyv. Tényleges tervezet esetén az önkormányzat bizottsága a Biatorbágy Kultúrájáért Alapítványban látott volna erre partnert. Az alapítvány kuratóriuma is zöld utat adott az elgondolásnak. Azonban a testületi ülések nyári szünete előtt nem állt még teljesen össze a tervezet. De ekkor segítség érkezett támogatóinktól: a Cenzus-C Kft-től, az Econoserve Rt-től és a VÁV Union Kft-től. Az ő anyagi hozzájárulásuk tette lehetővé, hogy nem kellett öszig várni, tovább lehetett folytatni a megkezdett munkát. (Köszönjük nekik támogatásukat.)

A könyv megszületésének gondolatát elindító szerkesztő felkérte Palovics Lajost – aki nagy valószínűséggel a legszelebb ismeretekkel rendelkezik községünkéről –, hogy legyen segítségére a kötet végleges tartalmi kialakításában. A kötet szerzői, szerkesztői így nyári kikapcsolódásképpen

munkával tölthették szabadidejüket. Az írásos anyagot sok illusztrációval egészítették ki, melyhez a Krónikás Bt. archívuma állt leginkább rendelkezésükre.

Az egyes tanulmányok rövid összefoglalóit német nyelvű fordításban is mellékeljük.

Ennek a munkának az eredményeként mutathatta be október 16-án az alapítvány új kiadványát annak elnöke, dr. Varga Péter, az ELTE Germanisztikai Intézet német nyelvű irodalmak tanszékének docense.

A könyv címe Biatorbágy „ezer” éve. Azonban régebbi korokról szóló írások is találhatóak a kötetben. Településnek nevét alkotó két név egy 1192-ben keltezett oklevélben fordul elő először együtt. A mai református temetőben lévő Szent Kereszt-templom romjainak feltárásai rámutattak, hogy annak első építési szakasza a 11. századra tehető. E két időpont azt bizonyítja, hogy településünk ekkor már létezett, de azt is, hogyha már templom épült, illetve örökösödési oklevélben rendelkeztek a helységről, akkor ott már korábban is élnie kellett közösségnek. Így bizony feltételezhetjük, hogy a címben szereplő 1000 év nagy valószínűséggel igaz.

Tíz éve, a község első írásos említése 800. évfordulójának évében „hivatásos” (régész, levéltáros, történész) előadók tartottak tudományos értekezéseket, de mellettük a helyi kutatók is bemutatkoztak. Ezeknek az előadásoknak az anyaga képezi az első fejezet alapját, melyet néhány később megjelent írással töltötték ki a szerkesztők, illetve kértek fel új tanulmány írására szerzőket.

Csongrádiné Balogh Éva kora bronzkori települések nyomairól írta tanulmányát, Simon László a budaparki avar temetőről. Ottományi Katalin a hercegalmi római ásatásokról számol be. Palovics Lajos: Mi történt 1192-ben? címmel a „800 éves” oklevélről, dr. Tettamanti Sarolta pedig a középkori Bia falu temploma, a Szent Kereszt-templom körüli ásatásokról.

Lakos Ágnes Pest-Pilis-Solt vármegye közgyűlése irataiba tekintett be és Steinhauer Klára a német települési mozgalmakról írt családtörténeti kutatásai kapcsán. Palovics Lajos falvainak lakosságát veti össze két 18. századi oklevél segítségével, Horváth Lajos Bia és Torbágy közigazgatásáról, pecsétjeiről és címeréről ír. A Sándor-Metternich uradalom vázlatos történetét Hodosi Erika dolgozta fel, a környékünkön zajlott vasútépítést és vasúti katasztrófákat Buskó András részletezi, az 1924. évi a viharforgatagról Horváth Imre készített tanulmányt.

Helyet kapott a kötetben Kindl Sebestyén kitelepítési naplója, Nánási Tamásnak az '56-os forradalom helyi eseményeiről készült riporttanulmánya, valamint Hagyó

József: Kísérleti műhely felnőtt értelmi foglalkoztatására Biatorbágyon című dolgozata.

A helyi jubileum után a magyar történelem nagy évfordulói is lehetőséget adtak helytörténeti összefoglalókra. 1996-ban kiállításon mutattuk be a falunk honfoglalástól napjainkig tartó történetét, tárgyi és írásos forrásait (a második rövid fejezet anyaga Biatorbágy 20. századi történetének vázlata).

Az államalapítás ezeréves évfordulója szintén nem múlhatott el az ezer évre való visszaemlékezés nélkül, a Mádl Ferenc köztársasági elnök úrtól kapott millenniumi emlékszászló átadásának műsora a harmadik fejezetben olvasható.

A fejezet nemcsak a kötetnek is címet adó ünnepséget leírása, hanem abban egy tömör helytörténeti összefoglaló éppúgy benne található, mint Mádl Ferenc köztársasági elnök úr beszéde.

És a legfrissebb írás a negyedik rész, az elmúlt tizenkét év részletezése.

Községünk közelmúltjának összefoglalását ismét Palovics Lajos neve fémjelzi.

A kötet nem törekszik teljességre, nem monográfia-jellegű összefoglaló. A helytörténeti kutatások rámutattak arra, hogy még számos, főleg levéltári forráscsoport nincs kiaknázva. Más forrásközlések, kész tanulmányok viszont szintén nagyobb számban állnak rendelkezésre, annyi, amennyi egy-egy újabb kötetet is megalapozna. Így több írásnak új dossziét nyitottak a szerkesztők, hiszen már most fény derült arra, hogy olvasókönyvünkben sorozatot kell indítani.

Így nemcsak e kötetre, hanem a sorozatra is szeretnénk ráirányítani a reflektorfényt. De amíg a további kötetek elkészülnek, ezt a gyűjteményt ajánljuk figyelmükbe. Reméljük, hogy kérdéseikre választ kapnak belőle, ismereteik bővítése mellett szórakoztató olvasmányuk is lesz.

Biatorbágy Kultúrájáért Alapítvány

A B/5-ös formátumú 264 + 8 színes oldalt tartalmazó kötet 1200 Ft-ért megvásárolható az alapítványnál és a településen több terjesztőhelyen. Decemberre korlátozott példányban készül keménytáblás, vászonkötésű, présaranyozással díszített kötet is, mely karácsonyra megvásárolható 1800 Ft ellenében. Ugyanúgy kapható még Adam Sager imakönyve (4000 Ft) és Karikó János verseskönete (900, ill. 1700 Ft) is.